



2018-03-19

Verksamhetsförändringar och ramanpassning i Mål- och resursplan 2019-2021 - förslag om åtgärder och konsekvenser i budget 2019

Bakgrund

Socialförvaltningen har presenterat resursbehov utifrån de förändringar som sker i verksamheten utifrån kommuninvånarnas behov inför 2019-2021 för kommunstyrelsens budgetberedning. Det beslut som togs av kommunstyrelsen 2018-03-28 och som socialnämnden har att förhålla sig till inför 2019 innebär att 9,1 mkr föreslås föras över från nämnden till kommunstyrelsen för inrättande av en socialinkluderingspott, där förvaltningarna sedan kan söka pengar för samverkansprojekt enligt de regler som arbetas fram för potten. Detta innebär att socialnämndens nuvarande budgetram minskar inför 2019.

Budget för 2019 är lagd inom föreslagen ram och de beräkningar som är gjorda utgår från lag och författningskrav, avtal med andra huvudmän, lokala politiska mål och demografiska förändringar. För 2019-2021 tillkommer ytterligare behov kopplade till om- och tillbyggnader av boenden enligt socialnämndens boendeplan, samt ökande volymer och behov utifrån lagstyrda myndighetsbeslut.

Verksamhetsförändring

Socialförvaltningen prognostiserar ett kraftigt underskott för 2018 baserat på externa placeringar för barn och unga inom Individ- och familjeomsorgen som ökat stort under senaste åren, behov av personlig assistans, externa placeringar inom Omsorg om funktionshindrade utifrån boendebeslut inom LSS och socialpsykiatri vuxna, samt ungdomar som väljer att gå i skola på annan ort (11 barn), avancerad omsorg och sjukvård (ventilator) inom hemtjänst, hemsjukvård, personlig assistans samt särskilt boende med inriktning äldre.

Insatserna styrs av myndighetsbeslut utifrån de lagar som förvaltningen har att förhålla sig till gällande enskilda individers bedömda och beslutade behov.

Behoven utifrån ovanstående beskrivning bedöms vara så pass omfattande och kostsamma att det inte är realistiskt att nämnden ska klara behoven inom nuvarande budgetram utan stora konsekvenser som följd. Socialförvaltningen gör utifrån detta bedömningen att socialnämnden

behöver möjliggöras stärkt budgetram för 2019 för att klara kommuninvånarnas behov av lagstyrda insatser.

För att matcha förändrade behov hos kommuninvånarna inom äldreomsorgen, för att möjliggöra fler platser inom boenden LSS och socialpsykiatri samt för att beskriva behovet av och möjliggöra boenden för målgrupper inom Individ- och familjeomsorgen respektive Arbete, sysselsättning och integration har förvaltningen reviderat boendeplanen, vilken antagits av socialnämnd 2017-11-23 och kommunfullmäktige 2018-01-31.

Utifrån den beslutade boendeplanen, möjliggörs drift av nya äldreboendet Niklasbergsvägen 1 inom ram 2019 (cirka 31,0 mkr) samt att underfinansierad budget för hemtjänst, hemsjukvård, nattpatrull, larmmottagning och dagverksamhet äldre kan stärkas upp med cirka 15,0 mkr utifrån avvecklingen av servicehus Pionen och Ringhem. Hur fördelning av dessa mkr ska ske får närmare arbetas fram i detaljbudgetarbetet.

Förändringar i boendeplanen möjliggör också drift inom ram avseende nytt korttids barn och unga samt drift av nytt LSS-boende (2020) i tidigare Tärnans äldreboende. Förändringarna i boendeplanen har gett ett minskat behov av nybyggnation och investeringar då omdisposition gjorts inom befintligt lokalbestånd.

Möjligheten att låta personer flytta hem från externa platser som vi idag köper inom socialpsykiatri och LSS vuxna ökar genom de nya boendeplatserna som byggs upp i Vänersborg. Vi möjliggörs också verkställa nya boendebeslut på hemmaplan istället för ytterligare externa placeringar.

Förändringarna har också lett till att det kommunala bostadsbolaget startat upp trygghetsboende, som varit en efterfrågad boendeform.

Dessa verksamhetsförändringar kan, förutom att vara en anpassning till målgruppers nuvarande och prognostiserade kommande behov, ses som en ramanpassning då det möjliggör drift av nya verksamheter för målgrupperna inom ram, samt förstärkning av budget som idag är underfinansierad.

Behoven som kvarstår gällande drift av nya boenden 2019 och som inte ryms inom ram är för nytt serviceboende LSS 3,0 mkr, till Storegårdsvägens socialpsykiatriska boende med 5,5 mkr samt till träningsboende för ensamkommande ungdomar/unga vuxna om 1,0 mkr.

Det har skett en förskjutning i ansvar för omvårdnad och hälso- och sjukvårdsinsatser från länssjukvården till kommunen. Detta har inneburit att vi i nuläget bedriver mer och mer avancerad sjukvård inom förvaltningen. I nuläget har vi ett flertal ärenden (6) med behov av respiratorvård. Denna form av avancerad vård sker ute i ordinärt boende och inne på våra särskilda boenden. Detta kräver att vi har kompetenta medarbetare som kan arbeta

utifrån delegation från sjuksköterska. Det är en personalintensiv verksamhet och kräver i dygnet-runt-personal som finns nära vårdtagaren hela tiden.

Vi behöver även utveckla nya former för att kunna hantera de allt mer komplexa och tunga sjukvårdsärendena som vi får ta hem från länssjukvården, inte minst när nya lagen gällande utskrivning från slutenvården börjar gälla från september 2018 och framåt. Kostnad för utskrivningsklara patienter som vi inte kan ta hem i tid från sjukvården ökar i samband med detta från 4300 kr per dygn till 7100 kr per dygn som tillämpas från september 2018.

Placeringar gällande barn och ungdomar fortsätter att stiga inom förvaltningen. Under 2017 och början av 2018 kan konstateras att antalet anmälningar ökat kraftigt och även antalet placeringar. Anmälningarna har under senare år blivit allt tyngre och med en mycket större komplexitet. Många av anmälningarna handlar om våld/hot mot barn. En stor skillnad under senaste åren är att barnfamiljerna som det kommer anmälningar kring ofta har betydligt fler barn än tidigare. Det är inte ovanligt med familjer med 7-10 barn.

Förändringar sker inom personalkontoret genom att tjänsten ergonom tas bort. Detta innebär för förvaltningens del att tjänst får köpas via företagshälsovården gällande ergonomiutbildningar vilket kommer öka förvaltningens del av kostnad för företagshälsovård.

Vård och omsorg

Vård och omsorg (VoO) ansvarar för kommunens särskilda boenden inom äldreomsorgen samt hemtjänsten i kommunen.

Utmaningar inför 2019

Vård och omsorg är en personalintensiv verksamhet och vi har svårigheter att rekrytera utbildad personal till våra olika enheter.

Behovet av insatser i ordinärt boende (hemtjänst) har ökat under de senaste åren. Under 2017 ökade insatserna (utförda timmar) med 12 % jämfört med 2016.

Vi ser att våra ärenden både på särskilda boenden och i hemtjänsten blir mer avancerade. Vi arbetar också med avancerad sjukvård-omsorg på våra särskilda boenden och i hemtjänsten. Detta sker på delegation från sjuksköterska. Vi behöver utveckla vårt arbete när det gäller hemtagning av vårdtagare från länssjukvården tillsammans med Vård, stöd och utredning.

Här behöver vi satsa stort på kompetensutveckling till våra undersköterskor vad gäller rehabiliterande synsätt. Den nya lagen gällande in- och utskrivning från slutenvården, som börjar tillämpas i september 2018, innebär ökade kostnader för kommunen om vi inte tar hem våra vårdtagare i tid.

Ekonomiska behov inför 2019

För att Vård och omsorg ska klara sitt uppdrag när det gäller de avancerade sjukvårdsärendena inom särskilt boende bedöms att en förstärkning med 2,8 mkr behövs inför 2019.

Konsekvenser om budgetmedel inte erhålls

För ett få balans i budgeten, utan ramtillskott, så behöver vi sänka personalstaten på våra särskilda boenden. Detta innebär att vi får sänka kvalitén och då kan det handla om färre aktiviteter och minskad personaltäthet.

Vård, stöd och utredning

Vård, stöd och utredning (VSU) ansvarar för myndighetsutövning riktad mot äldre, personer med olika former av funktionsnedsättningar och psykiatri. Inom verksamheten finns även all kommunal hälso- och sjukvård, korttidsvård, dagverksamheter, anhörigstöd/frivilligsamordning, larmmottagning, nattpatrull och förvaltningens bemanningsenhet.

Utmaningar inför 2019

Behovet av insatser i ordinärt boende har ökat under de senaste åren. Ökningen av antal timmar som utfördes i hemtjänsten 2017 jämfört med 2016 var 12 %. Detta gör också att trycket på insatser under nattetid (nattpatrull) samt ärenden till larmmottagning ökar.

Personalförsörjning gällande sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter är fortsatt problematiskt. För att säkerställa en god och säker vård finns ett fortsatt behov av anlåtande av bemanningspersonal. En oroande utveckling är även de ökade svårigheterna att hitta utbildade undersköterskor till våra basverksamheter.

Ekonomiska behov inför 2019

För att fortsätta klara att bedriva en patientsäker hälso- och sjukvård i de avancerade sjukvårdsärendena som förvaltningen har att hantera, bedöms att en förstärkning med 8,2 mkr behövs för 2019. Detta motsvarar den prognostiserade kostnad som aktuella ärenden kommer generera 2018.

För att klara de ökade behoven gällande insatser inom ordinärt boende (nattpatrull och larmmottagning) planeras att använda delar av de ekonomiska medel som avvecklingen av servicehusen Pionen och Ringhem ger. Översyn av nya former och arbetssätt för att säkerställa hemtagningar från sjukvården pågår så att kostnad för betaldagar klaras inom given budgetram.

Konsekvenser om budgetmedel inte erhålls

För ett få balans i budgeten, utan ramtillskott, så behöver vi sänka personaltätheten inom verksamheten samt se över den förebyggande

verksamheten. Konsekvenser av detta kan bli en försämrad kvalitet samt att arbetsmiljön påverkas.

Omsorg om funktionshindrade

Omsorg om funktionshindrade (OoF) ansvarar för insatser enligt LSS som ges utifrån individuella behov. Verksamheten ansvarar också för stöd enligt socialtjänstlagen till personer med socialpsykiatrisk problematik.

Utmaningar inför 2019

Omsorg om funktionshindrade har idag en utmaning att locka till sig kvalificerad personal i form av verksamhetsledare och baspersonal. Verksamheten arbetar brett för att marknadsföra tjänsterna. Utbildningar till undersköterska har genomförts i samarbete med Kunskapsförbundet och Trollhättans stad, vilket fortsätter under 2019.

Verksamheten har vidare en utmaning i att minska sjukfrånvaron och stärka hälsan på arbetsplatsen. Ett intensivt arbete pågår för att sänka ohälsotalen och resultat från personalenkät indikerar att verksamheten är på rätt väg.

Välfärdsteknologi är en del som behöver implementeras i verksamheten som ett led i att öka delaktigheten och självständigheten för brukarna och kring detta pågår ett arbete inom förvaltningen, i samarbete med Fyrbodal och Högskolan Väst.

Verksamheten har en utmaning i att klara av att verkställa boendebeslut för vuxna inom socialpsykiatri och LSS på hemmaplan. Reviderad och beslutad boendepplan möjliggör för verksamheten att bättre klara av att erbjuda boende i Vänersborg utifrån närhetsprincipen. Verksamheten har en utmaning utifrån förändringar som skett gällande att fler barn/unga väljer att gå i skola på annan ort och det bedöms att budgetförstärkning gällande dessa inriktningar behöver ges.

Ekonomiska behov inför 2019

Nytt serviceboende enligt LSS på Idrottsgatan (Konvaljen) utifrån boendepplanen med 11 platser och beräknad inflyttning september 2018. Verksamheten fick ramökning inför 2017 för del av drift med 3,5 mkr och behöver nu återstående ramökning med 3,0 mkr inför 2019 för att klara helårsdrift.

Nytt socialpsykiatriboende på Storegårdsvägen i Vargön, 9 platser utifrån boendepplanen. Verksamheten har en driftskostnad om 5,5 mkr på helårsbasis vilket idag saknas inom budgetram. Verksamheten har påbörjat hemtagning av personer från externt köpta platser och minskar genom det kostnaderna för köpta platser. Vidare ökar möjligheten att verkställa nya

beslut om boende på hemmaplan vilka annars hade behövt extern lösning. Målsättningen är att kunna verkställa alla nya boendebeslut på hemmaplan.

Verksamheten har de senaste två åren sett en förändring gällande ökning av köpta platser för barn och unga som väljer att gå i gymnasieskola på annan ort och där verksamheten utifrån gällande lagstiftning är ansvarig för att verkställa och bekosta dessa boendebeslut. Behovet inför 2019 är 7,0 mkr för att få full kostnadstäckning för dessa köpta platser.

Konsekvens om budgetmedel inte erhålls

OoF erhåller ett underskott på driftsbudget med 15,5 mkr. Kommunen måste verkställa dessa boendebeslut utifrån gällande lagstiftning. Vite utgår om kommunen inte verkställer beslut.

Verksamheten har svårt att hitta större kostnadsbesparingar i form av exempelvis lokalkostnader, kostnad för fordon eller liknande utan eventuella besparingar innebär personalneddragningar. Vår bedömning är att om OoF ska minska personalbudgeten inom boende enligt LSS och boende Socialpsykiatri, kommer detta få konsekvenser för medarbetares arbetsmiljö, vår möjlighet att ge insatser enligt bland annat Socialtjänstlagen och LSS med nuvarande bibehållen kvalitet.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorg (IFO) ansvarar för individuellt riktat utrednings- och behandlingsarbete kring barn/familj, personer med missbruksproblematik samt försörjningsstöd. IFO har också förebyggande verksamhet samt akut- och träningsboende för personer med missbruksproblematik. Till verksamheten hör även familjerättsliga uppgifter.

Utmaningar inför 2019

Kostnader för försörjningsstödet stiger och de största anledningarna är ökning av antal personer som skrivits ut från etableringen och personer som fått indragen eller sänkt ersättning från Försäkringskassan.

Placeringar gällande barn och ungdomar fortsätter att stiga. Under 2017 och början av 2018 kan konstateras att antalet anmälningar ökat och även antalet placeringar. Anmälningarna har under senare år blivit allt tyngre och med en mycket större komplexitet. Många av anmälningarna handlar om våld/hot mot barn. En stor skillnad under senaste åren är att barnfamiljerna som det kommer anmälningar kring ofta har betydligt fler barn än tidigare. Det är inte ovanligt med familjer med 7-10 barn.

Placeringskostnader gällande vuxna är svårprognostiserade men har de senaste åren legat på ett underskott i förhållande till budget. Starten av det nya boendet Strandviken med 12 platser ska ge möjligheter att genomföra behandlingsinsatser fullt ut på hemmaplan och få en budget i balans.

Personalförsörjningen gällande socialsekreterare till sektionen för familjestöd är fortsatt ett stort problem. För att säkerställa myndighetsutövning ses ett fortsatt behov av att använda sig av konsulter.

Ekonomiska behov inför 2019

För att möta upp det ökade trycket på försörjningsstöd gällande nyanlända som lämnar etableringen och för att få möjlighet att arbeta med DUA (delegationen för unga & nyanlända till arbete) för nyanlända behövs förstärkning med ytterligare två socialsekreterare till en kostnad av ungefär 1,0 mkr. Under 2018 har behovet lösts genom användande av schablonersättningen för nyanlända.

Bedömningen görs att försörjningsstödet kommer att stiga ytterligare om det inte finns socialsekreterare som kan arbeta mer intensivt med målgruppen som kommer från etableringen. Förslaget är att även 2019 finansiera dessa tjänster med schablonersättningen.

Sedan minst sex år tillbaka har budgeten för HVB-placeringar varit konstant vilket innebär att det inte kompenseras för varken ökade dygnspriser eller antalet placeringsdygn. Detta gäller så väl placering kring barn/ungdomar som vuxna. När det gäller vuxna görs bedömningen att det nya boendet ska möjliggöra en budget i balans.

Prognosen gällande placeringskostnader för barn/ungdomar 2018 ligger på ett underskott på ca 23,0 mkr och behovet inför 2019 är mycket svårbedömt. Bedömningen görs dock att budgetförstärkning behöver ske då det inte är möjligt att få en budget i balans så som utvecklingen ser ut. Det verksamheten gör för att försöka möta upp den stora komplexiteten i ärendena och det ökade antalet anmälningar är att starta ett specialistteam på fyra socialsekreterare och två familjebehandlare.

Konsekvenser om budgetmedel inte erhålls

För att få en budget i balans behövs personella neddragningar och då i första hand kring våra förebyggande verksamheter. Konsekvenserna av neddragningar i de förebyggande verksamheterna blir att vi inte kan erbjuda stöd och hjälp på hemmaplan vilket i sin tur kommer att leda till att insatser av mer omfattande karaktär kan komma att bli aktuella med ökade kostnader som följd.

Ytterligare en konsekvens av neddragningar kommer att bli en sämre arbetsmiljö för samtliga roller inom IFO.

Arbete, sysselsättning och integration

Den nya avdelningen Arbete, sysselsättning och integration (ASI) som bildades formellt den 1 januari 2018 omfattar kommunens uppdrag gällande arbetsmarknadsinsatser, daglig verksamhet (LSS) och flyktingmottagande.

Utmaningar inför 2019

Dagens högkonjunktur gör att det finns en god arbetsmarknad. Den stora skiljelinjen för möjligheten på arbetsmarknaden går mellan dem med och dem utan fullständiga gymnasiebetyg. Det råder brist på arbetskraft framför allt inom offentlig sektor. Socialförvaltningen har redan idag svårt att rekrytera personal till sina verksamheter och på sikt kommer det innebära stora svårigheter med personalförsörjning.

Vänersborgs kommun har under 2013-2017 fått drygt 1500 nya kommuninvånare i och med bosättning av nyanlända flyktingar. Många av de nyanlända i arbetsför ålder saknar gymnasiekompetens.

Trots att ungdomsarbetslösheten har minskat kraftigt och nu befinner sig på den lägsta nivån på 14 år kvarstår utmaningen med gruppen unga som varken arbetar eller studerar, vilken inte har minskat i samma utsträckning. År 2017 var det 8,5 % bland unga i åldern 20–24 år respektive 3,4 % bland unga i åldern 15-19 år som varken arbetade eller studerade.

En av de stora utmaningarna för Vänersborgs kommun är att minska kompetensglappet för stora delar av målgruppen för att de ska kunna komma ut på arbetsmarknaden. Detta gäller i hög grad för nyanlända flyktingar bosatta i kommunen och ungdomar utan fullföljda grundskole- och gymnasiestudier. Detta ställer krav på ett nära samarbete med Vuxenutbildning för översyn av behov av yrkesinriktad utbildning.

Att målgruppen nyanlända genom den nya organisationen Arbete, sysselsättning och integration knyts till kommunens arbetsmarknadsenhet är en framgångsfaktor i arbetet att främja social inkludering och ge möjligheter till en god etablering i kommunen för nyanlända flyktingar. En annan prioriterad uppgift för den nya organisationen är också att hitta konkreta arbetsformer för etablera ett nära samarbete med sektionen för försörjningsstöd för att i större utsträckning kunna erbjuda kompetenshöjande insatser till målgruppen försörjningsstödstagare. I syfte att andelen personer med långvarigt försörjningsstöd ska minska.

Ett stort antal nyanlända lämnar etableringen utan att blivit självförsörjande under 2018 och antalet beräknas öka under 2019. Detta medför att ett ökat antal kommer att ansöka om försörjningsstöd eller kompletterande försörjningsstöd.

Ekonomiska behov 2019

Arbetslösa inom våra målgrupper som inte hittar ett arbete på egen hand ska erbjudas utbildning, praktik eller en subventionerad anställning som

förbättrar förutsättningarna att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Utvecklingen på arbetsmarknaden ställer ökade krav på insatser som förbättrar matchningen mellan arbetssökande och de tillgängliga jobben, i synnerhet olika former av utbildning

Praktiksamordnare

För att möta målgruppens behov av arbetsförberedande insatser finns behov av praktiksamordnartjänst. Denna har till uppgift att rekrytera praktikplatser hos kommunala och privata arbetsgivare för samordning i praktikplatsbank.

Samordnare för språkvän

När det gäller kommunens integrationsarbete har tre fokusområden antagits i kommunfullmäktige. Dessa ska ges särskild prioritet under kommande fyra år. Ett sådant fokusområde är inkludering.

Integrationsenheten har sedan januari 2017 bedrivit språkvänsverksamhet som samordnats av en projektledare som finansierats § 37 medel från länsstyrelsen. Syftet med språkverksamheten där en nyanländ flykting matchas ihop med en etablerad vänersborgsbo är att få till en ömsesidig integration och att etablerade kommuninvånare i Vänersborg får insikt om målgruppens betydelse för utveckling och bidrag till att skapa mångfald i samhället. Språkvänsverksamheten har visat sig varit framgångsrik för integrationsarbetet i Vänersborgs kommun och har i hög grad främjat social inkludering. Intentionen är att språkvänsverksamheten ska implementeras inom ordinarie verksamhet. Tjänsten som samordnare för språkvän föreslås att under 2018-2019 finansieras med egna medel från flyktingschablonen. Behov av finansiering av tjänst kan komma att uppstå 2020.

Samlokalisering DUA (delegationen för unga och nyanlända till arbete)

Vänersborgs kommun har ingått en överenskommelse med arbetsförmedlingen om fördjupad samverkan om nyanländas etablering i arbetslivet.

Syftet är att påskynda nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden. En av de viktigaste insatserna i samverkansarbetet är jobbspåren. Jobbspåren ska både bidra till att kommun och företag får efterfrågad arbetskraft, samt underlätta för de nyanlända att genom utbildning och praktik snabbare få ett arbete.

Arbete, sysselsättning och integration är den verksamhet inom kommunen som är ansvarar för aktiviteterna inom DUA:n i samarbete med Arbetsförmedlingen och Kunskapsförbundet.

För att få till en hållbar och långsiktig samverkan om nyanländas etablering finns behov av samlokalisering av berörda aktörer inom arbetet med DUA:n. Under 2018-2019 föreslås lokalhyra bekostas av medel från flyktingschablon. Behov av finansiering kan komma att uppstå under 2020.

Träningslägenheter ensamkommande ungdomar

I boendekedjan för ensamkommande barn/ungdomar utgör träningslägenheterna sista länken i kedjan innan ungdomen slussas ut till bostad med eget kontrakt. Förvaltningen bedömer att socialnämnden behöver tillföras hyreskostnad för 10 träningslägenheter om 1,0 mkr i ram 2019. Insatsen har lagstöd utifrån myndighetsbeslut.

Ramanpassning

Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Nämnderna ska se till att verksamheternas innehåll och omfattning är anpassade till beslutad budgetram och vid konstaterade budgetavvikelser ska åtgärder vidtas så att de ekonomiska ramarna hålls.

De uppgifter förvaltningen genomför är till allra största del tvingande.

Utifrån den ekonomiska avvikelserna som socialnämnd och förvaltning har är flertalet processer igång inom förvaltningen utifrån flera syften, varav ett är att klara av att nå budgetbalans.

Dessa processer är;

- Aktivt arbete med att sänka sjukfrånvaron inom samtliga avdelningar genom förstärkning av HR inom ram och aktiviteter inom verksamheterna. Arbetet syftar till att hjälpa medarbetarna tillbaka i arbete samt sänka kostnaderna för sjukfrånvaro samt behov av bemanningsköp.
- ”Smart bemanning” inom Vård och omsorg och Vård, stöd och utredning, vilket syftar till att skapa hälsosamma scheman för medarbetarna, större kontinuitet för brukarna samt mer ekonomiska scheman. Effekten av processen bedöms som långsiktig.
- Inom Omsorg om funktionshindrade inleds arbete med att, på samma sätt som för ovanstående arbeta med schemaplanering genom att fler enheter går samman i arbetet. Även här bedöms att effekten av arbetet ses på längre sikt.
- Reviderad boendeplan som möjliggör drift inom ram av kommande äldreboende Niklasbergsvägen 1, förstärkning underfinansierad budget för hemtjänst, nattpatrull, larmmottagning, dagverksamhet äldre, drift av nytt LSS-boende inom ram (2020) samt drift av nybyggt korttids barn och unga inom ram. Nybyggt korttids ger också möjlighet till samplanering för personalen då verksamheten kommer vara samlad i ett hus.
- Översyn av hälso- och sjukvårdsorganisationen och anpassning utifrån minskade statliga stimulansmedel.
- Kompetensutveckling pågår gällande planering av verksamhet, personalresurser och ekonomi för chefer inom Vård och omsorg, Omsorg om funktionshindrade och Vård, stöd och utredning.

- Uppbyggnad av team inom Individ- och familjeomsorgen med specialkompetens gällande våld i familjer för att stärka vår förmåga att möta och utreda problematiken samt arbeta med insatser. Teamet kommer arbeta i ett nära samarbete med Barnhuset i Trollhättan.
- Förebyggande arbete inom samtliga avdelningar, vilket stärks upp på familjecentralen genom samarbete inom samverkan Vänersborg och genom statliga stimulansmedel samt medel från regionens folkhälsoarbete.
- Översyn av korttids- och växelvård för äldre i syfte att stärka delaktigheten och flexibiliteten för de som har insatserna samt säkerställa så att vi använder resurserna och platserna optimalt inom äldreomsorgen. Syftet med förändrat arbetssätt är att minska antalet betaldagar.
- Avtal med Samhall gällande tvätt och inköp inom hemtjänsten, som implementeras under hösten 2018, vilket möjliggör att undersköterskor i vår verksamhet får ägna sig åt sin omvårdande huvuduppgift, att enheterna lättare kan planera verksamheten samt att fler personer kan komma i anställning för denna arbetsuppgift genom Samhall. Detta kommer över en fyraårsperiod ge en ekonomisk besparing för nämnden.
- Uppbyggnad av boenden inom LSS och socialpsykiatri för vuxna som bidrar till att minska kostnaderna för köpta platser samt möjliggör närhetsprincipen.
- Tillskapande av fler platser inom träningsboende för personer med missbruksproblematik som möjliggör att minska antalet köpta platser samt möjliggör närhetsprincipen.
- Projektering av nytt korttids barn och unga som möjliggör att förvaltningen kan lämna två externt hyrda fastigheter och samla verksamheten inom en fastighet som möjliggör bättre samordning mellan personalgrupper.
- Arbete pågår, tillsammans med It-kontoret, för att utveckla arbetet gällande välfärdsteknik.
- Förstärkning av biståndsenhet för att möjliggöra uppföljning av insatser som ges inom verksamheterna Vård och omsorg, Vård, stöd och utredning samt Omsorg om funktionshindrade.

Flertalet av de processer som förvaltningen genomför bedöms kunna ge en ekonomisk effekt under 2018 samt inför 2019. Några av processerna behöver ses som mer långsiktiga i när de kan ge en ekonomisk tillika hållbar effekt ur verksamhetssynpunkt.

Förvaltningen kan utifrån detta och utöver det som redan görs för att på sikt nå budgetbalans, gå vidare i analys avseende neddragningar och då kring vilka verksamheter som idag bedrivs utan att ha egentlig lagstöd, samt också hur neddragningar skulle kunna ske i lagstyrd verksamhet. Detta utifrån den budgetavvikelse som finns från budgeterad ram utifrån enskilda kommuninvånarens behov av insatser utifrån myndighetsbeslut.

Åtgärder att vidare vidta skulle kunna vara att avveckla förebyggande verksamhet inom förvaltningen, ytterligare se över utformning av korttidsverksamhet vuxna, se över avtal med samverkande parter, översyn

av bemanningsenhetens storlek, minska budgetramarna inom boende LSS, boende socialpsykiatri och äldreboende genom att sänka personaltätheten samt översyn av användning av interna leasingbilar.

Varje del behöver sin egna mer specifika konsekvensbeskrivning och sådan får tas fram vid politiskt beslut om eventuell neddragning.

Konsekvensbeskrivning av minskning av ram med 9,1 mkr till KS för inrättande av social inkluderingspott

Budgetberedningen har föreslagit en minskning av socialnämndens ram med 9,1 mkr inför 2019. Syftet med minskningen är att starta en "socialinkluderingspott" inom KS. Syftet med potten är positivt och den andemening som går att utläsa gällande vad potten ska användas till matchar det arbete socialförvaltningen redan gör och vill fortsätta utveckla i samarbete inom förvaltningen och tillsammans med externa och interna partners.

Förvaltningen har genomfört en organisationsförändring 1 januari 2018 genom tillskapandet av avdelningen Arbete, sysselsättning och integration. Där har vi samlat arbetsmarknadsenheten, integrationsenheten och daglig verksamhet för att skapa en tydligare och starkare avdelning. Syftet med förändringen är att skapa "en väg in och flera vägar ut" för de kommuninvånare som har sysselsättning inom förvaltningens dagliga verksamheter, kontakt med integrationsenheten samt med arbetsmarknadsenheten. Vi bedömer att vi genom detta sätt att organisera oss får bättre möjligheter att fortsätta utveckla arbetet med att hjälpa kommuninvånarna till stegvisa förflyttningar till arbetsmarknaden.

Den av budgetberedningen föreslagna ramförändringen om 9,1 mkr, vilket i sin tur motsvarar 18 heltidstjänster kan förverkligas genom besparingar inom förvaltningens lagstyrda verksamhet genom minskad personaltäthet och därmed följande konsekvenser för brukarna vad gäller kvalitet i leverans av vård och omsorg och socialt arbete. Alternativt kan budgetberedningens intention genomföras genom avveckling av verksamhet som inte är lagstyrd, exempelvis arbetsmarknadsenheten. Dock är det just bland annat denna enhet inom förvaltningen som redan idag har i uppdrag att verka för att förverkliga intentionerna i den föreslagna sociala inkluderingspotten i samarbete med interna och externa aktörer. Bedömningen är därför att de medel som nämnden har för dessa insatser bör kvarstanna inom nämndens ram och därmed på bästa sätt bidra till de intentioner som presenterats avseende den sociala inkluderingspotten.

Konsekvensbeskrivning om socialnämnden inte får kostnadstäckning med 52,5 mkr enligt den beskrivning som ges i tjänsteutlåtandet avseende MRP 2019-2021

Socialförvaltningen har sedan delårsrapport 2, 2014 rapporterat om årsprognoser som pekat på ett ökande underskott. Nämnden har tillförts

medel i ramförstärkning för 2017 och 2018 men har trots detta svårigheter att nå budget i balans med anledning av volymökningar och ökande behov inom flertalet av våra verksamheter, vilket har beskrivits i bokslut och verksamhetsberättelse samt i tidigare MRP-dokument.

Flertalet processer pågår som förväntas ge ekonomiskt positiva effekter samt goda effekter för verksamheten. Beslutad boendeplan möjliggör drift av nya boendeformer inom ram samt möjlighet att förstärka underfinansierad budgetram för hemtjänst, larmmottagning, nattpatrull, dagverksamhet och till del hemsjukvård. Möjlighet saknas från att fullt ut finansiera kostnad för avancerad omsorg och vård kopplat till enskilda ärenden.

För att uppnå budget i balans 2019 utan den ramökning nämnden bedöms behöva bedömer förvaltningsledningen att stora förändringar i verksamheten kommer att behöva genomföras. Dessa förändringar kan komma att leda till försämrad kvalitet i utförandet av insats i förvaltningens olika delar, samt att arbetsmiljön för medarbetarna riskerar att påverkas negativt. Förvaltningen har svårt att hitta större kostnadsbesparingar i form av exempelvis lokalkostnader, kostnad för fordon eller liknande utan eventuella besparingar kommer innebära personalneddragningar.

Var dessa besparingar ska genomföras behöver ske i samtal mellan förvaltning och nämnd utifrån de ovanstående förslag förvaltningen har.

52,5 mkr motsvarar kostnad för cirka 105 medarbetare.

Konsekvensbeskrivning utifrån minskad ram

Bedömning

Socialförvaltningen bedömer sig vara underfinansierad i förhållande till kommuninvånarnas behov och den kvalitetsnivå som byggts upp utifrån lagstiftning och politisk viljeinriktning. Flertalet processer pågår för att dels fortsätta utveckla förvaltningen och också för att uppnå en större ekonomisk effektivitet. Trots att dessa pågående processer till del kommer stärka budgetramen inför 2019 med interna medel bedöms ett ramtillskott nödvändigt för att säkra insatser för enskilda individer utifrån lagstyrda myndighetsbeslut.

Om ramtillskott inte tillförs kommer neddragningar motsvarande 105 medarbetare behöva ske för att anpassa verksamheten efter budgetram. Detta kommer få konsekvenser för medarbetares arbetsmiljö, vår möjlighet att ge insatser enligt bland annat SoL och LSS med nuvarande bibehållen kvalitet. Detta kommer sammantaget ytterst påverka kommuninvånarnas upplevelse av kvalitet, stöd och trygghet samt våra medarbetares upplevelse av oss som arbetsgivare.

Förvaltningen har att förhålla sig till de regler om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) som finns. Brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön kan leda till ohälsa i form av olika sjukdomstillstånd.

De arbetsrelaterade orsakerna bakom dessa problem är främst ohälsosam arbetsbelastning, arbetstidens förläggning, psykiskt påfrestande arbete och kränkande särbehandling. De nya föreskrifterna reglerar dessa områden och förtydligar arbetsmiljölagen och det systematiska arbetsmiljöarbetet som arbetsgivare är skyldiga att följa. Med personella neddragningar ser förvaltningsledningen en stor fara i att arbetsmiljön påverkas kraftfullt.

Socialförvaltningen ser idag svårigheter i att rekrytera flertalet roller till det sociala- omsorgs- och vårdarbete som bedrivs inom förvaltningen för de kommuninvånare som behöver våra insatser. Vänersborgs kommun vill vara och behöver vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare upplever ett hållbart arbetsliv och där rekryteringen säkerställs, för att inte riskera att de enskilda personer som behöver våra insatser blir lidande eller saknar skydd.

Socialförvaltningen

Karin Hallberg
Förvaltningschef